

ΘΕΣΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 3 του Ν.3852/2010 ΦΕΚ 87/Α/2010 Καλλικράτης

«Οι περιφέρειες είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν το β' βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι περιφέρειες σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και υλοποιούν πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές»

Παρά το φιλόδοξο πλαίσιο

- ✚ Η σύσταση των Περιφερειών πραγματοποιήθηκε τη ίδια στιγμή με την είσοδο της χώρας στα μνημόνια.
- ✚ Οι Περιφέρειες λειτούργησαν 12 χρόνια με περιορισμένους και αυστηρά ελεγχόμενους πόρους (ανθρώπινους και υλικούς) και με πρόσθετους και συνεχείς ελέγχους στην διαχείρισή τους.
- ✚ Οι κεντρικές πολιτικές προτεραιότητες δεν επέτρεψαν την προγραμματισμένη μεταφορά πρόσθετων αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες (ύδατα, αγροτικές υποθέσεις, εκπαίδευση, υγεία κ.ά.)
- ✚ Το σύστημα κρατικής εποπτείας που προβλεπόταν στον Καλλικράτη δεν λειτούργησε μέχρι σήμερα (Οι Περιφερειάρχες εποπτεύονται από έναν τμηματάρχη της Αποκεντρωμένης Διοίκησης).
- ✚ Κατά την οικονομική κρίση αλλά και εν μέσω της πανδημίας οι Περιφέρειες βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών της κοινωνίας και κατάφεραν να αποκτήσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών
- ✚ Στην τρέχουσα αυτοδιοικητική περίοδο οι Περιφέρειες λειτούργησαν ακόμα και με το σύστημα της απλής αναλογικής όπου χωρίς τις αναγκαίες πλειοψηφίες οι Περιφερειακές Αρχές κατάφεραν να διεκδικήσουν ρυθμίσεις για την κυβερνησιμότητα και την λήψη αποφάσεων από τα συλλογικά όργανα.

Από 1/1/2023 η Χώρα σχεδιάζει εκτός μνημονίων άρα και οι Περιφέρειες. Άρα ήρθε και η ώρα να μιλήσουμε και για μια νέα διαρθρωτική μεταρρύθμιση στη χώρα μεταξύ κράτους και αυτοδιοίκησης.

Οι Περιφέρειες υλοποιούν πλήθος αρμοδιοτήτων στους τομείς Προγραμματισμού και Ανάπτυξης, Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Αλιείας, Φυσικών Πόρων, Ενέργειας, Βιομηχανίας Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού Μεταφορών και Επικοινωνιών, Έργων, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, Υγείας, Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Πολιτικής Προστασίας και Διοικητικής Μέριμνας,

Οι Περιφέρειες καλούνται να ανταποκριθούν στις προκλήσεις ΕΣΠΑ 2021-2027, Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (Πελοπόννησος – Δυτική Μακεδονία), ΠΔΕ/ΕΠΑ 2021-2025 Ταμείο Ανάκαμψης , πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης, έργα ΣΔΙΤ, Ιδιωτικές Επενδύσεις μέσω Αναπτυξιακών Νόμων, Διαχείριση Κλιματικής αλλαγής

Σκεπτόμενοι αισιόδοξα και με την παραδοχή ότι και στην πρόσφατη ιστορία μετά από χρόνιες και σοβαρές κρίσεις το Κράτος προχώρησε εμπρός, η μεταρρύθμιση για τις Περιφέρειες απαιτείται να είναι ολοκληρωμένη, τολμηρή ως προς το σύστημα διακυβέρνησης, τον διοικητικό μηχανισμό, το λειτουργικό πεδίο, τους ελέγχους και τα οικονομικά.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ

Αναμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης

- ✚ Ο νόμος για την Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση του Υπουργείου για καταγραφή, κατηγοριοποίηση, κατανομή και εποπτεία των αρμοδιοτήτων ανά επίπεδο διοίκησης - Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό - να περάσει από την θεωρία στην πράξη (να μην «ατονήσει»)
Είναι απολύτως αναγκαίο ένα σύστημα διακυβέρνησης που θα είναι ρητό ποιος κάνει τι, τι εποπτεύει, που αρχίζουν και που τελειώνουν τα όρια. Έτσι θα αποφύγουμε επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων διοίκησης, αντιφατικές και αντικρουόμενες αποφάσεις και μακροχρόνιες αναζητήσεις για το τι έφταιξε και δεν πράξαμε και γιατί δεν «ήρθε» η ανάπτυξη
- ✚ Επαναξιολόγηση και κωδικοποίηση των αρμοδιοτήτων των Περιφερειών. Μεταφορά αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες για την Παιδεία/Εκπαίδευση, την Υγεία τον Τουρισμό (γραφεία ΕΟΤ) κλπ. Μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Περιφέρεια στους Δήμους. Κοστολόγηση άσκησης των αρμοδιοτήτων.
- ✚ Μείωση των διοικητικών βαρών στην έκδοση πράξεων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων
- ✚ Επαναπροσδιορισμός του ρόλου του Περιφερειακού Συμβουλίου ως όργανο λαϊκής εκπροσώπησης και πεδίο πολιτικού διαλόγου/διαβουλεύσεων και χάραξης πολιτικών
- ✚ Αποφασιστικού (διοικητικού χαρακτήρα) αρμοδιότητες μόνο σε επιτροπές ή στον Περιφερειάρχη

Εκσυγχρονισμός του Διοικητικού Μηχανισμού των Περιφερειών

- ✚ Το ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτει επαγγελματισμό έχει συρρικνωθεί και είναι αντιστρόφως ανάλογο των αναγκών και των προκλήσεων στις οποίες καλούνται να ανταποκριθούν οι Περιφέρειες. Επιπλέον ηλικιακά είναι >50ετών. Απαιτείται το Υπουργείο Εσωτερικών και το ΑΣΕΠ να κάνουν *fast track διαδικασίες* και αξιοκρατικά να προβούν σε προσλήψεις εξειδικευμένου και νέου σε ηλικία προσωπικού και με κίνητρα εντοπιότητας
- ✚ Σύγχρονο σύστημα αξιολόγησης και μέτρησης επιδόσεων του προσωπικού και των υπηρεσιών στην βάση των πολιτικών και προτεραιοτήτων και δεικτών μέτρησης που θέτει η ηγεσία της κάθε Περιφέρειας (όχι οριζόντια συστήματα που δίνουν το άριστα σε όλους). Δημοσίευση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Σύστημα ανταμοιβής για το προσωπικό που εν τοις πράγμασι πέτυχε επιδόσεις. Μετακίνηση προσωπικού που δεν χρειάζεται στις Περιφέρειες σε άλλους φορείς για υπηρεσίες καθαριότητας και βοηθητικές εργασίες.
- ✚ Έκδοση πρότυπων οργανισμών εσωτερικής υπηρεσίας- μικρότερα οργανωτικά σχήματα ανά τομέα αρμοδιότητας, με διακριτό επιτελικό και εκτελεστικό χαρακτήρα κάθε οργανικής μονάδας και περιφερειακή κουλτούρα.

- ✚ Ρυθμίσεις για την ανάπτυξη των συνεργασιών των Περιφερειών με τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς και άλλους ιδιωτικούς ή κοινωνικούς φορείς για την επιλογή κάλυψης αναγκών παροχής υπηρεσιών και υλοποίησης έργων με ρητή αναφορά για ποιες υπηρεσίες ή έργα επιτρέπεται η συνεργασία.
- ✚ Δυνατότητα άμεσης επιλογής αποτελεσματικών ή κατάργησης αναποτελεσματικών προϊσταμένων- ειδικά για τις οριζόντιες υπηρεσίες της Περιφέρειας και τις Γενικές Διευθύνσεις
- ✚ Αποκλειστική χρήση τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών από τον διοικητικό μηχανισμό των Περιφερειών

Αλλαγή του συστήματος ελέγχων και εποπτείας των Περιφερειών:

- ✚ Απλοποίηση ελέγχων και ενοποίηση σε ένα ολοκληρωμένο και άρτια στελεχωμένο σύστημα κρατικής εποπτείας το οποίο θα απαντά άμεσα και με σαφήνεια (προσυμβατικοί έλεγχοι, έλεγχοι νομιμότητας, κλπ)
- ✚ Ρητή αναφορά για τις περιπτώσεις πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών και του προσωπικού και άμεση απόδοση πειθαρχικών ποινών.
- ✚ Διαφάνεια πράξεων σε πραγματικό χρόνο και διαλειτουργία συστημάτων ΔΙΑΥΓΕΙΑ ΚΗΜΔΗΣ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑΣ ΟΤΑ.
- ✚ Στελέχωση Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου των Περιφερειών με εξειδικευμένο και εργασιακά έμπειρο προσωπικό

Οικονομικά των Περιφερειών

- ✚ Απόδοση στις Περιφέρειες μεγαλύτερων ποσοστών από τα έσοδα σημαντικών φόρων (εισοδήματος, ΦΠΑ, τελών κυκλοφορίας οχημάτων κ.ά.) βάση της απόδοσης αυτών των φόρων στην περιοχή κάθε Περιφέρειας και ρυθμιστικό πλαίσιο κριτηρίων για εξισορρόπηση ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών.
- ✚ Ρυθμίσεις για τα θέματα πληρωμής υποχρεώσεων που απορρέουν από δικαστικές αποφάσεις και καλείται να πληρώσει η Περιφέρεια από καθυστερήσεις στην λήψη αποφάσεων από δικαστικές αρχές.
- ✚ Νομοθετικό πλαίσιο και μηχανισμός για την είσπραξη εσόδων μέσω ΑΑΔΕ είτε αυτά προέρχονται από ιδιώτες είτε από ΝΠ του ιδιωτικού ή του Δημόσιου τομέα
- ✚ Άμεση απόδοση πιστώσεων για τις δαπάνες έργων, από τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από Εθνικούς και ενωσιακούς πόρους (ΕΠΑ, Ανάκαμψης, Αντώνης Τρίτσης) ή εκτάκτων αναγκών πολιτικής προστασίας ώστε να τηρούνται οι προθεσμίες εξόφλησης παραστατικών εντός των προθεσμιών που ορίζει η νομοθεσία και να αποφεύγεται υπερημερία των τιμολογίων με ότι συνεπάγεται αυτό για το δημόσιο συμφέρον

- ✚ Έκδοση πρότυπου κανονισμού οικονομικής και δημοσιονομικής διαχείρισης των οικονομικών των Περιφερειών

Νομικά Πρόσωπα των Περιφερειών

Κωδικοποίηση διατάξεων σύστασης διοίκησης ελέγχου και εποπτείας νομικών προσώπων

- ✚ **Ανώνυμες εταιρείες** Ήδη έχουν συσταθεί οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το Ν.4674/2020. Υπάρχουσες ΑΕ οι οποίες παρουσιάζουν μετοχικό κεφάλαιο αρνητικό για δύο συνεχόμενες οικονομικές χρήσεις θα πρέπει να καταργηθούν με διάταξη νόμου. (Οι περιφέρειες δεν χρειάζονται βαρίδια)

- ✚ **Αστικές εταιρείες** δεν έχουν ενσωματωθεί ή είναι διάσπαρτες διατάξεις για σχήματα ΑΜΚΕ τα οποία έχουν συσταθεί και μετέχουν οι Περιφέρειες πχ Ενεργειακές Κοινότητες, ΑΜΚΕ περιβαλλοντικών σκοπών, πολιτικής προστασίας κλπ

✚ **ΝΠΔΔ – ΝΠΙΔ**

- **Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης** – ΝΠΙΔ – Τελικά τα ΠΤΑ υπάγονται στις Περιφέρειες όπως αναφέρεται στον ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ ή ανήκουν στο ΥΠΕΣ; Ποιος έχει την ευθύνη λειτουργίας και στελέχωσης; Γιατί η Περιφέρεια με τα ΠΤΑ δεν μπορεί να συνάψει διμερή προγραμματική σύμβαση;
- Αρδευτικοί Οργανισμοί (ΓΟΕΒ, ΤΟΕΒ, ΑΣΩΠΟΣ ΚΛΠ ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ) αναμόρφωση θεσμικού πλαισίου

Γενικά για τα ΝΠ πρέπει να διευθετηθούν

- θέματα εποπτείας, ελέγχου, ευελιξία στην πρόσληψη προσωπικού κλπ), σύνταξης νέων κανονισμών λειτουργίας, εσωτερικής οργάνωσης, οικονομικής διαχείρισης ορισμού των οργάνων Διοίκησης καθώς και
- ο ρόλος των Υπουργείων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των Περιφερειών ώστε να είναι διακριτός και με ξεκάθαρη την ευθύνη του κάθε εποπτεύοντα φορέα έναντι του ΝΠ.